

Zich kregel opwerkend tegen de duwende windstooten, weerlegde hij nu in zijn binnenste de redeneeringen, waartegen zijn wetenschap in verzet kwam.

Alles maar omver smijten en dan zijn wij er! Wel zeker, wel zeker! Onze vaders waren ezels; *wij* hebben het nieuwe licht uitgevonden, dat tot in de donkerste schuilhoeken zal en moet doordringen. Voorzichtigheid in acht nemen, schokken vermijden, proeven nemen, altemaal onzin! Blindelings voorthollen is het wachtwoord en zij, die hun best doen de maatschappij zoetjes aan tot een groot woonhuis te maken, waarin allen, bedienden zoo-wel als meesters, mits hunne plichten betrachtend, gelukkig kunnen leven, zij zijn domooren, dagdieven, schurken! — Ja, ja! — En dan die fraaie evolutie-theorie! Niets is blijvend; alles ontwikkelt zich; dus vooruit maar! Wat een averechtsche toepassing van slecht begrepen leerstellingen! De mensch is veranderd; ergo moet de maatschappij ten onderste boven! Maar sapperloot, mijnheer, waar schuilen dan toch die groote veranderingen in den mensch? Eten of drinken wij niet meer? Verdwijnt de behoefte om te paren of een nestje te bouwen? Voelen wij niet, even duidelijk als voor duizend jaren, wat goed of kwaad, eerlijk of oneerlijk, zedelijk of onzedelijk is? Passen de wetten van de Romeinen, met kleine wijzigingen, niet altijd nog uitmuntend voor onze maatschappelijke verhoudingen? — En dan die onverstandige ophitsing tegen het kapitaal! Landnationalisatie! Mijn hemel, is dit panacee iets nieuws, dat wij in moeten voeren, of iets ouds, waarvan wij ons ontdaan hebben? Zwijg toch over zaken, waarvan je niets af weet! — De vrije liefde! Als 't waar is, dat wij afstammen van de apen of van een ander beest, waarom moeten wij dan weer tot den dierlijken staat terug? — Marktgeschreeuw, om de aandacht op je ijdele persoonje te vestigen; dat is 't en anders niet! Je schettert van altruïsme en je beoefent het egoïsme. Je openbare leus is: het individu voor de gemeenschap; maar in je hart roep je: de gemeenschap voor het individu, dat wil zeggen: voor mij. En door zulke luitjes laat de wereld zich zand in de oogen strooien! Dat zijn de apostelen van den heerlijken toekomststaat! —

Het werd den eenvoudigen en plichtvaardigen ambtenaar bitter te moede.

Zoo graag zou hij die gewetenlooze opruiers eens ontmaskerd hebben, indien hij maar had durven bouwen op de meesleepende kracht van zijn woord. Met de pen was hij een kundig betooger; dit had hij meer dan eens gelezen; in kleine, geleerde kringen meende hij te kunnen overtuigen door zijn strenge bewijsvoering; tegen de verrassingen van groote vergaderingen en de argumenten van onwetenschappelijke tegenstanders voelde hij zich in 't geheel niet opgewassen.

Diep verontwaardigd liep hij, al prevelend, haastiger en haastiger voort. Op elk kruispunt van straten moest hij zich schrap zetten tegen een windduw, die zijn adem in de longen terug dreef. Voorbij het Schouwburgstraatje echter omhulde hem onverwachts een heerlijke kalmte.

Hij bekwam en vertraagde zijn stap.

Wat was dat vechten tegen den wind toch onaangenaam en vermoeiend,